

Úvod:

Ministerstvo vnútra SR, kancelária ministra vnútra na úseku prevencie kriminality plní okrem iných úloh aj úlohu vecného a odborného gestora v oblasti prevencie kriminality. Zabezpečuje plnenie úloh národného koordinátora pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi, sekretariátu Rady vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality, sekretariátu Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie a Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

Na základe toho, ako aj na základe úloh¹ vyplývajúcich zo štatútu Expertnej skupiny pre prevenciu kriminality detí a mládeže zriadenej pri Rade vláde Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality (ďalej len „ES“), ktorej predsedníčkou/predsedom je zástupca Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) požiadal OPK, KMV, MV SR o súčinnosť pri zbere údajov prostredníctvom dotazníkov k stave sociálno-patologických javov na školách. MŠVV a Š SR ako ústredný štátny, ktorý okrem iných úloh zabezpečuje úlohy v oblasti výchovy a vzdelávania v materských školách, základných školách a stredných školách a v školských zariadeniach. Taktiež koordinuje činnosti orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy pri plánovaní a realizácii štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži.

Výsledky výskumov realizovaných v posledných rokoch ale aj náš prieskum² potvrdzujú, že v súčasnosti sú deti a mládež vo vyššej miere ohrozené rôznymi sociálno-patologickými javmi, napr. rôznymi závislosťami, záškoláctvom, vzrastajúcimi prejavmi násillia, šikanovaním, kyberšikanovaním. atď. Aj pandémie prispela k tomu, že deti a mládež boli, a sú vo zvýšenej miere ohrozené násillím, zneužívaním, nielen doma ale najmä prostredníctvom internetu. Odborníci z Národného ústavu detských chorôb zaznamenali takmer dvojnásobný nárast pokusov o samovraždu, nárast sebapoškodzovania i porúch príjmu potravy. Pre pandémiu v ústave rapídne narástol počet detských pacientov na psychiatrických lôžkach. Ich obsadenosť sa zvýšila z 30 na 85 percent³. O tom, že prehliadanie niečoho „patologického“ môže vyústiť až do situácie aká sa stala vo Vrútkach, kde 22-ročný útočník zaútočil na pedagógov a žiakov základnej školy, ktorú v minulosti navštevoval. Na vážnosť situácie v oblasti sociálno-patologických javov v súvislosti antisemitizmom poukázala aj Eva Mosná (židovka nar.1929) v relácií dňa 9.9.2021 Silná zostava.

Predstaviteľ sociologického kriminologického smeru (Emile Durkheim) už v roku 1858-1917 poukázal na dva zásadné faktory ovplyvňujúce vznik sociálno-patologických javov: **pokles sociálnej solidarity a anómia (rozklad alebo chýbanie spoločenských, právnych a morálnych noriem). Socializačné činitele človeka/spoločnosti: rodina, škola, ulica. Americký vedec Kubey tieto rozšíril a masové médiá⁴.**

¹ navrhovať opatrenia na elimináciu negatívnych socialno -patologických javov

² realizovaný zber údajov od 3.6.2021 do 27.7.2021

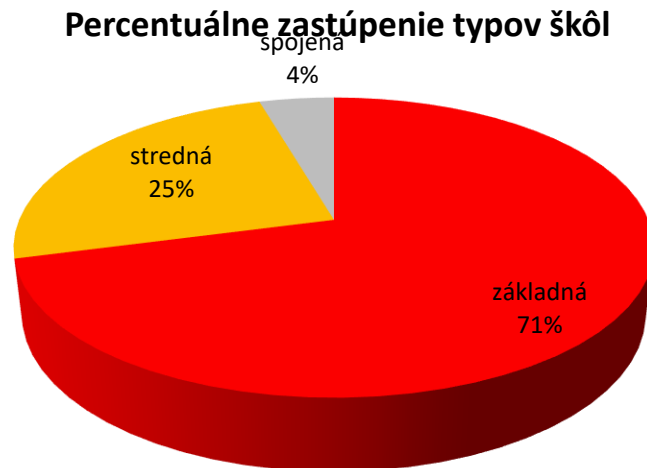
³ <https://korzar.sme.sk/c/22709237/rozmyslaju-o-samovrazde-odmietaju-jest-trpia-deti-na-psychiatrii-je-pre-covid-viac.html>

⁴ V roku 2003 vyšla pod záštitou Americkej psychologickkej spoločnosti obsiahla správa o vplyve násillia v médiách na mládež. Práca mala charakter vedeckej metaanalýzy a sumarizovala výsledky cca 3000 výskumných štúdií vedcov mnohých krajín o katastrofálnych dôsledkoch mediálneho násillia. Výsledky štúdie potvrdili, že množstvo zobrazovaného násillia sledovaného v detskom veku vykazuje pozitívnu koreláciu s výskytom agresívneho a násillného správania v detskom veku a s výskytom kriminality v dospelosti. Zahraničné štúdie, ktorá skúmali vplyv dĺžky sledovania televízneho násillia na mladých divákov a ktoré preukázali, že teenageri, ktorí sledovali televízne relácie s násillnými motívmi dlhšie ako jednu hodinu denne, prejavovali signifikantne častejšie v období dospievania aj v dospelosti násillné sklony (napr. štúdia odborníkov z Kolumbijskej univerzity či Štátneho psychiatrického inštitútu v New Yorku).

Cieľom zisťovania údajov v dotazníku bolo čo najobjektívnejšie definovať reálnu situáciu v školách z hľadiska sociálno-patologických javov, a následne v spolupráci s inými rezortmi, n.o., cirkevnými organizáciami, atď. identifikovať príčiny a navrhnúť opatrenia na elimináciu sociálno-patologických javov. Získané údaje predpokladáme využiť aj ako podklad k tvorbe Stratégie prevencie kriminality v SR, ale aj iných dokumentov zameraných na deti a mládež. Metódu zberu údajov dotazníkom sme použili z dôvodu rýchleho a hromadného zisťovania faktov, názorov, potrieb, atď.

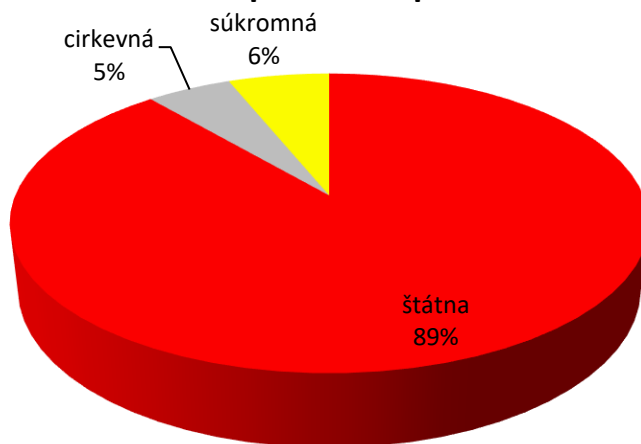
Dotazník je len jednou z metód na identifikovanie súčasného stavu poukazujúceho na sociálno-patologické javy v základných a stredných školách. Za účelom zistenia čo najobjektívnejšieho stavu sa ukazuje doplniť uvedený zber údajov aj ďalšími výskumnými technikami ako je napr. rozhovor, pozorovanie. To si však vyžaduje súčinnosť iných rezortov, ale najmä škôl.

Dotazník bol distribuovaný na školy prostredníctvom odborov školstva okresných úradov v sídlach krajov. O distribúciu požiadalo MŠVV a Š SR z dôvodu už vyššie uvedeného. Návratnosť dotazníkov k 27.7.2021 bola v počte 1121. Vzhľadom k tomu, že MŠVVaŠ SR nesprávne uviedlo emailové adresy na odbory školstva okresných úradov, čo spôsobilo neskoré zapojenie sa do zberu údajov krajov Banskobystrického a Trenčianskeho, sme výsledky zberu údajov zovšeobecnil.

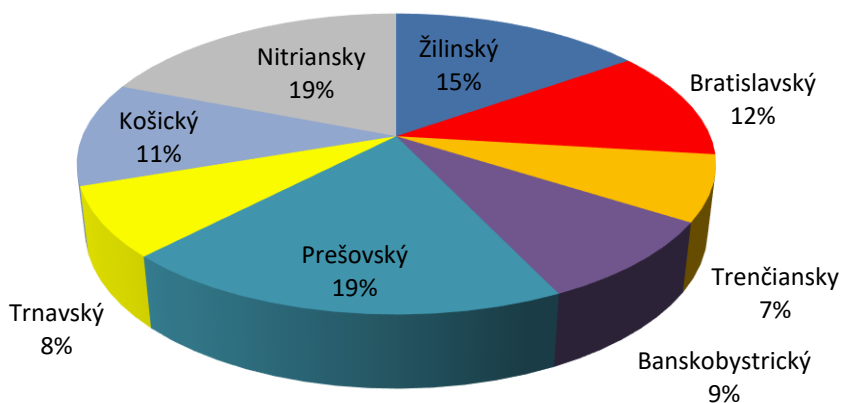

Na základe zriaďovateľa bolo zastúpenie jednotlivých typov škôl nasledovné: štátnych škôl bolo najviac až 89%, nasledovali súkromné školy, ktorých bolo 6% a najmenej bolo cirkevných škôl, iba 5%.

Percentuálne zastúpenie škôl podľa zriadovateľa

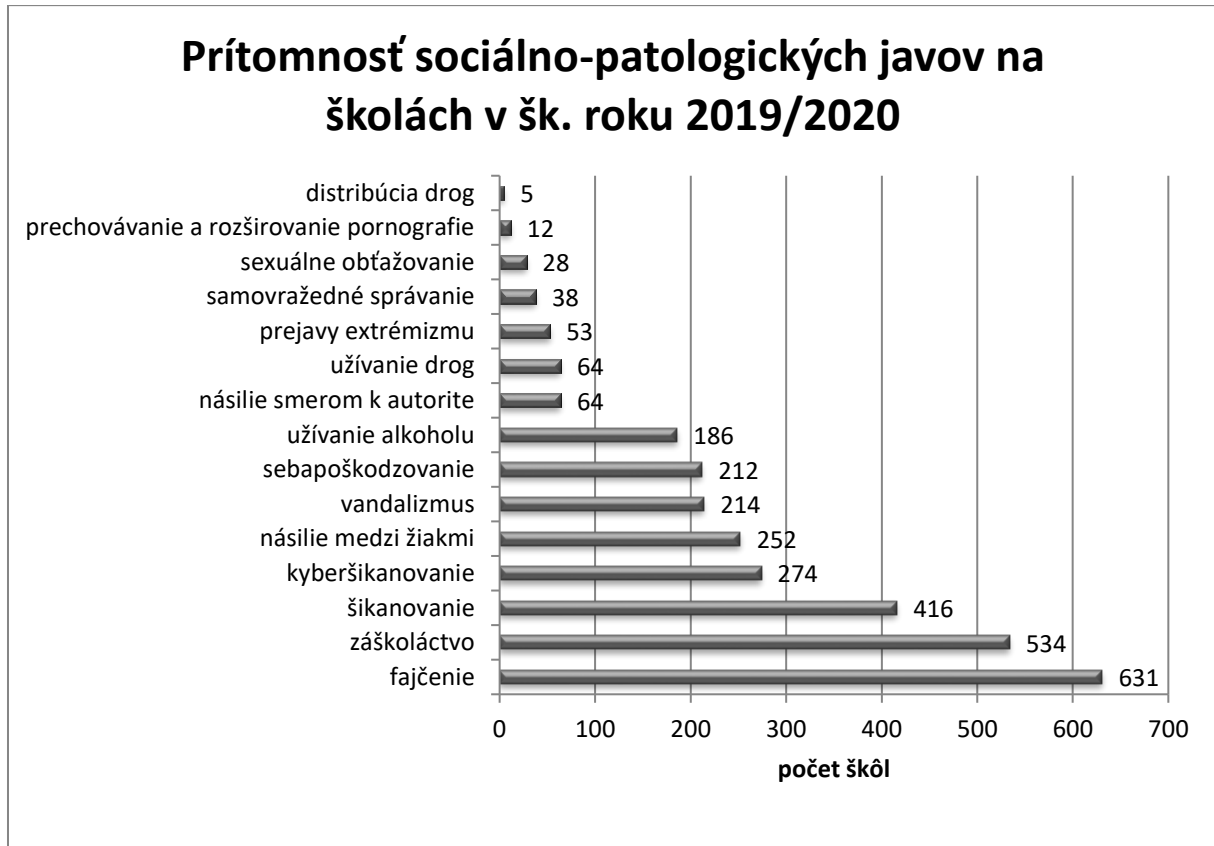

Percentuálny pomer škôl podľa krajov

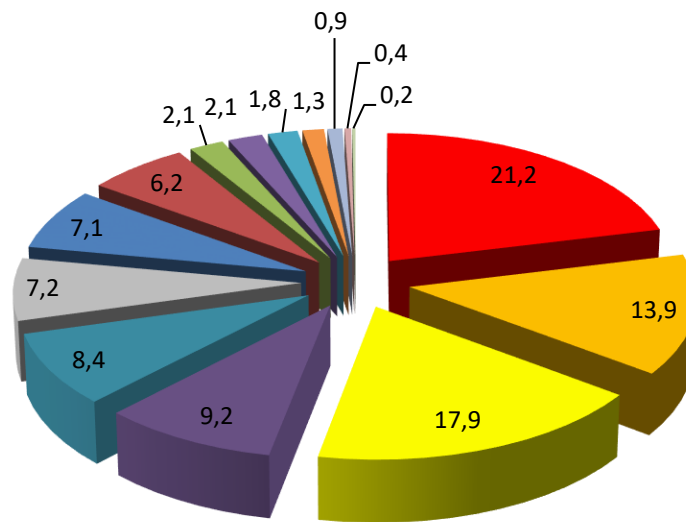
Zastúpenie škôl z jednotlivých krajov bolo nasledovné: do prieskumu sa zapojilo najviac škôl v Prešovskom a Nitrianskom kraji (zhodne po 19%), nasledovali Žilinský (15%) Bratislavský (12%) a Košický kraj (11%), najmenej škôl bolo z Banskobystrického (9%), Trnavského (8%) a Trenčianskeho kraja (7%).

1. S ktorými sociálno-patologickými javmi ste sa stretli v školskom roku 2019/2020 u Vás na škole?

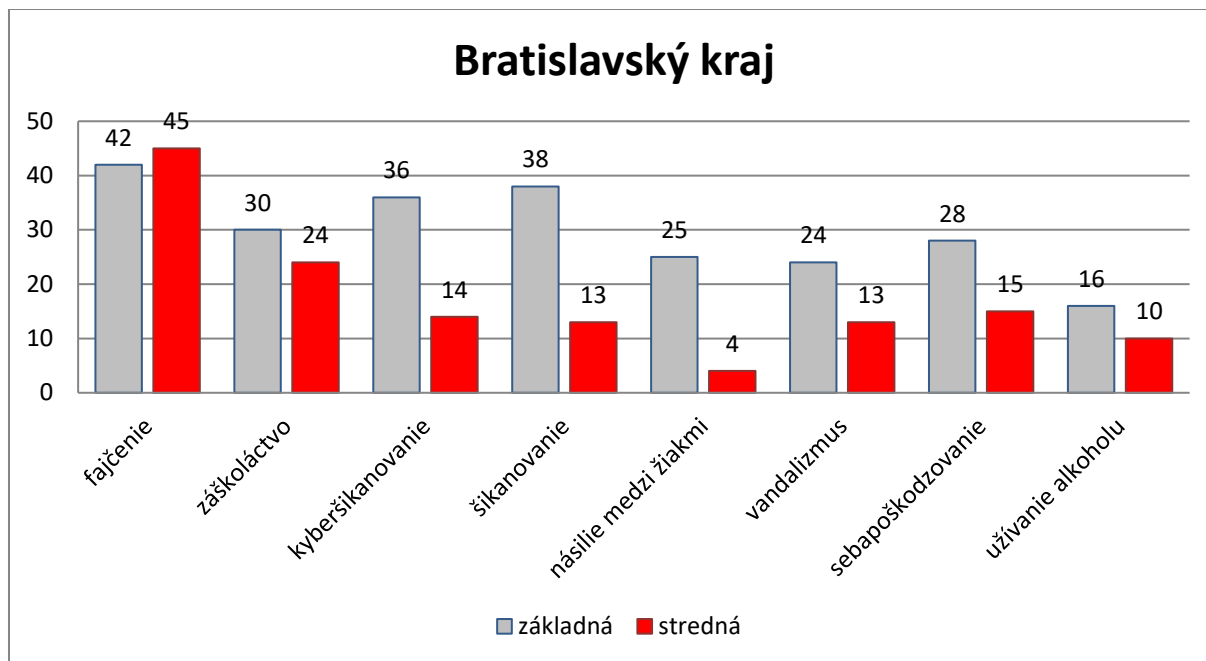
Z odpovedí na prvú prieskumnú otázku, pomocou ktorej sme zisťovali, s ktorými sociálno-patologickými javmi sa stretli školy v školskom roku 2019/2020 vyplynulo, že medzi trojicu najčastejšie sa vyskytujúcich negatívnych prejavov správania žiakov patrilo fajčenie (21,2%), záškoláctvo (17,9%) a šikanovanie (13,9 %). Pomerne frekventovane zastúpené bolo aj kyberšikanovanie (9,2%), násilie medzi žiakmi (8,4%) a vandalizmus (7,2%). V tesnom závесе za nimi nasledovali javy ako sebapoškodzovanie (7,1 %) a užívanie alkoholu (6,2 %). S násilím smerom k autorite sa stretlo 2,1% škôl, rovnako ako aj s užívaním drog. Prejavy extrémizmu zaznamenalo 1,8% škôl, samovražedné správanie 1,3% škôl, sexuálne obťažovanie 0,9% škôl a s prechovávaním a rozširovaním pornografického materiálu sa stretlo 0,4 % škôl. Najmenšie percento škôl (0,2%) zaregistrovalo na svojej pôde aj distribúciu drog.

Percentuálny pomer výskytu sociálno-patologických javov na školách

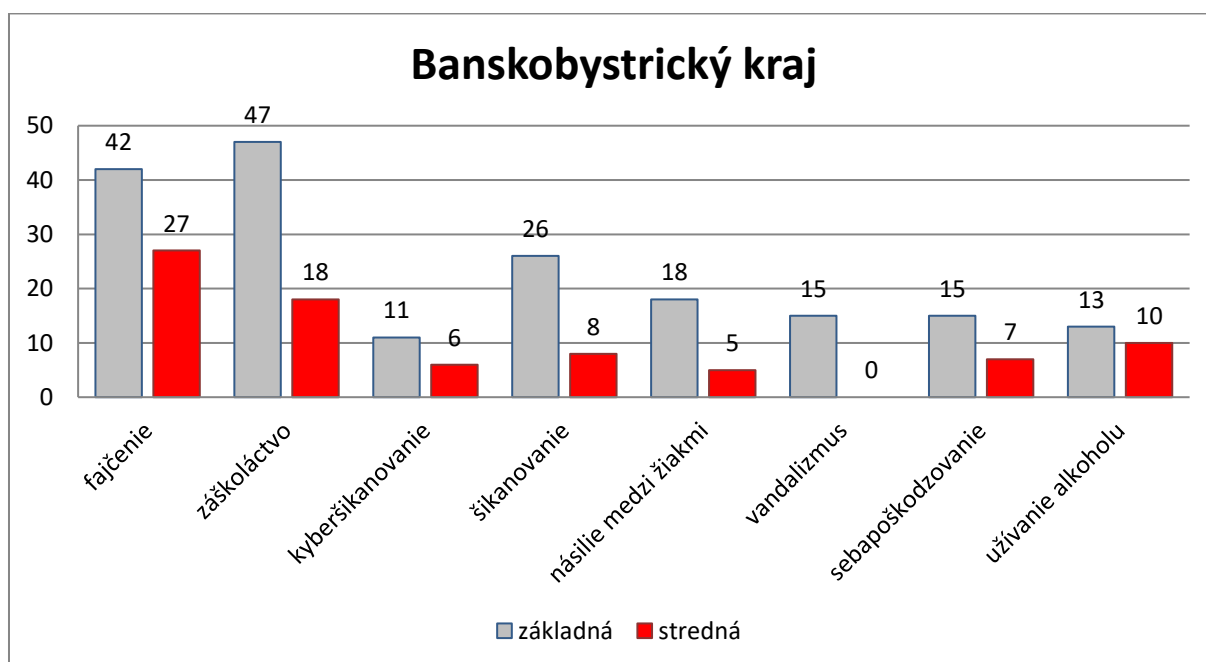

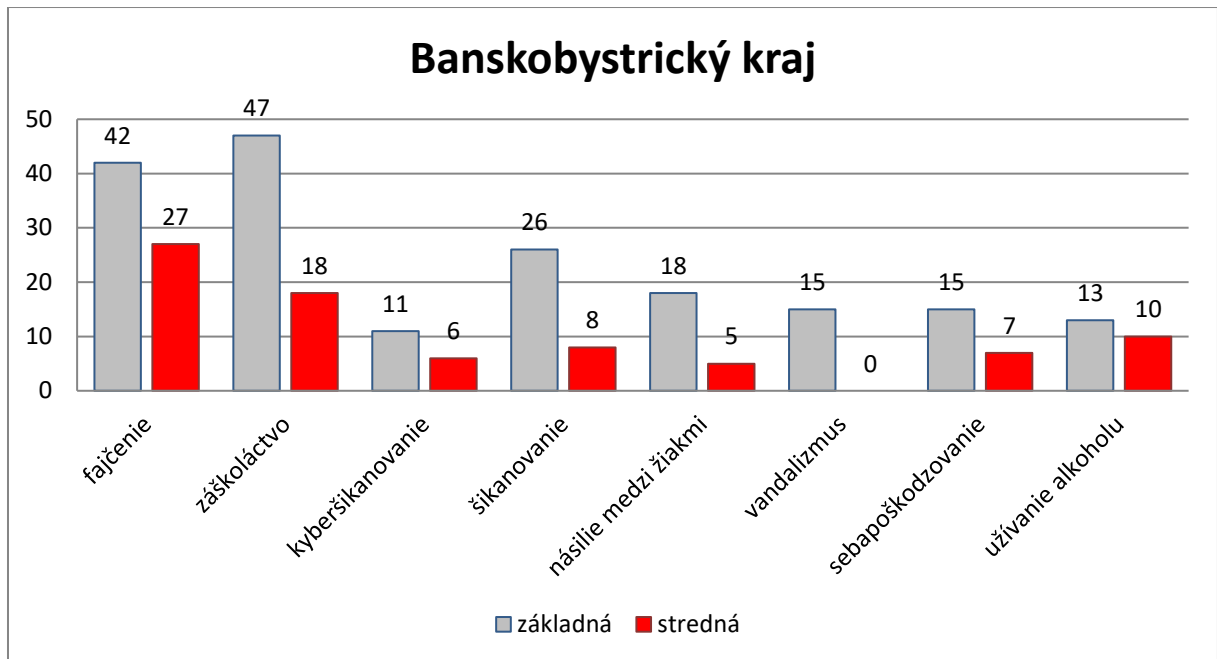
- fajčenie
- záškoláctvo
- násilie medzi žiakmi
- sebapoškodzovanie
- násilie smerom k autorite
- prejav extrémizmu
- sexuálne obťažovanie
- distribúcia drog
- šikanovanie
- kyberšikanovanie
- vandalizmus
- užívanie alkoholu
- užívanie drog
- samovražedné správanie
- prechovávanie a rozširovanie pornografie

Zobrazenie sociálno-patologických javov na školách podľa krajov

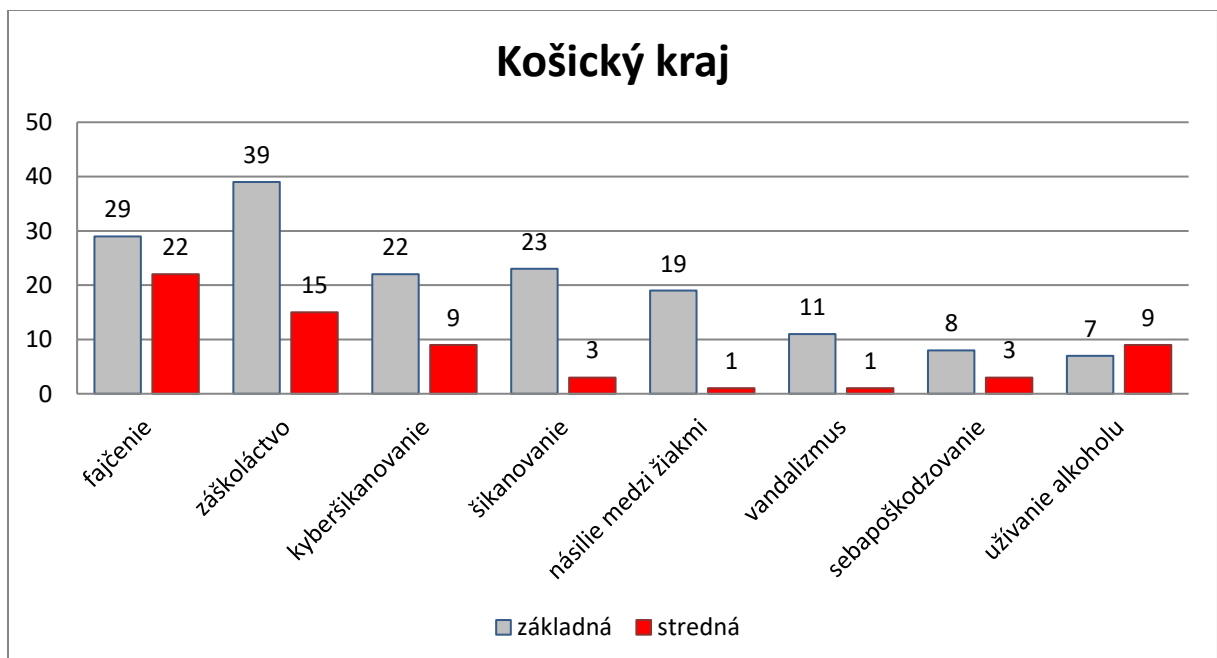

Z odpovedí jednotlivých škôl v Bratislavskom kraji je zrejmé, že najčastejšie sa vyskytujúcim negatívnym javom na školách je fajčenie detí a mladých ľudí a to na základných (uvádza ho až 64% základných škôl v tomto kraji) aj na stredných školách (74%). Na základných školách nasleduje šikanovanie (58%) a kyberšikana (55%), na stredných záškoláctvo (39%) a časté je aj sebapoškodzovanie (25%).

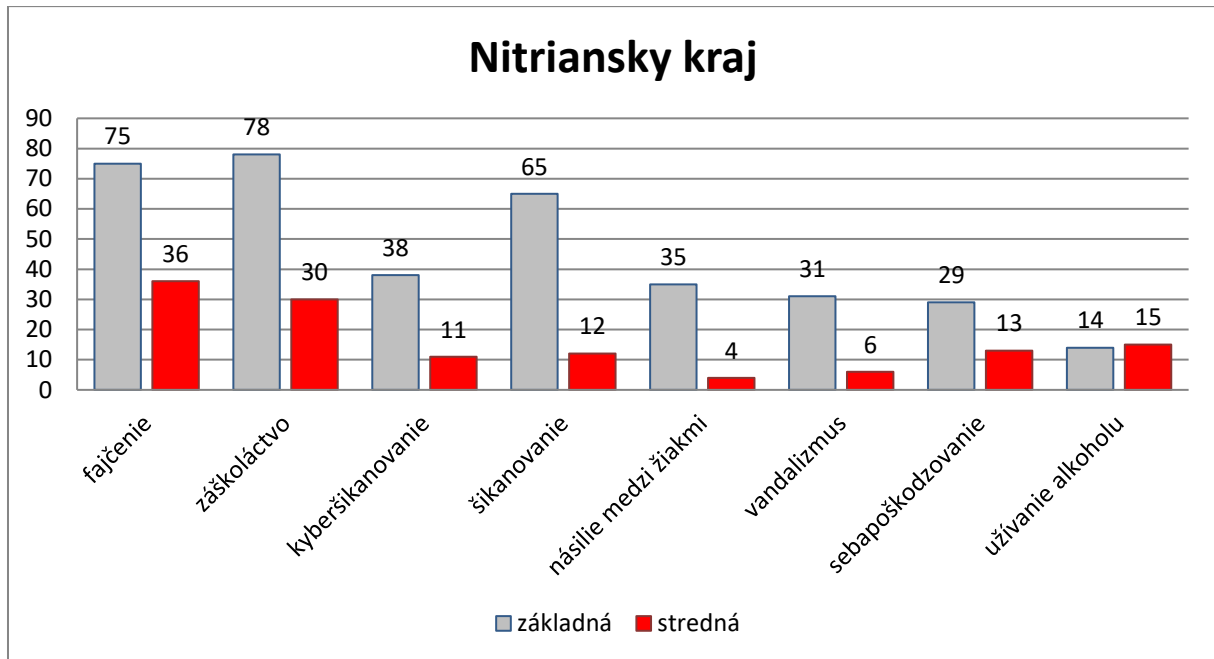

V Banskobystrickom kraji dominuje na základných školách záškoláctvo (69%) a vzápätí za ním je fajčenie (62%). Pomerne časté je aj šikanovanie (38%). Na stredných školách je najviac rozšírené fajčenie (93%), záškoláctvo (62%), ale aj užívanie alkoholu. (35%).

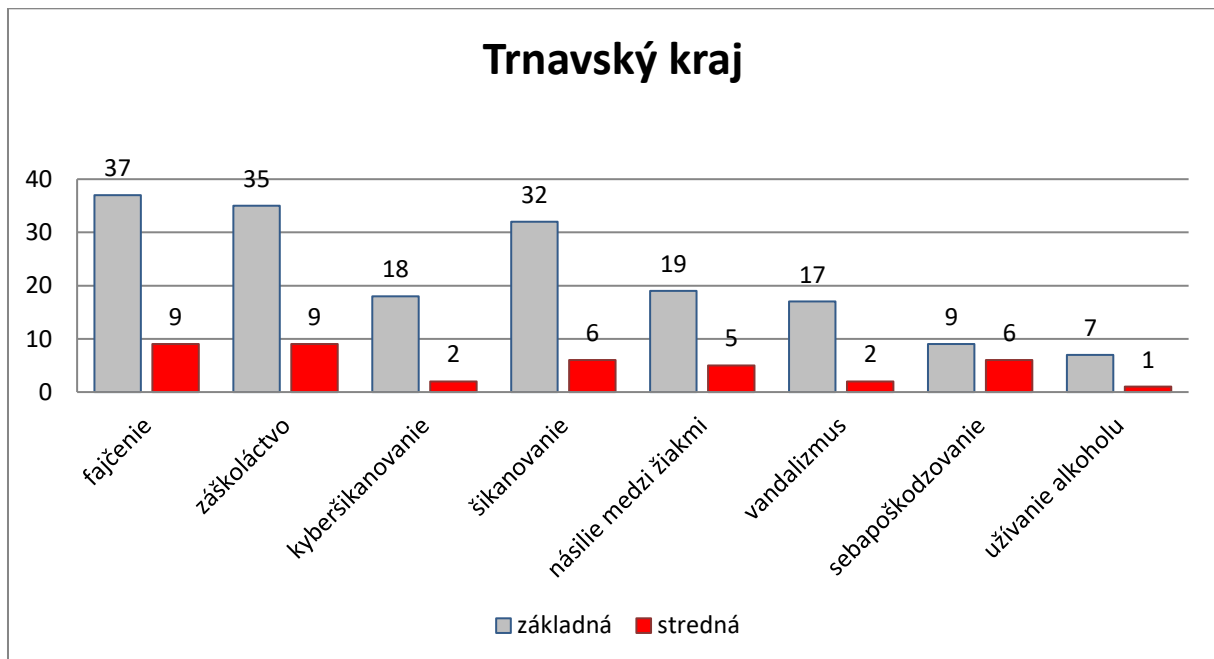

Čo sa týka Košíckého kraja z grafu je vidieť, že najčastejším problémom na základných školách je záškoláctvo (49%), na stredných fajčenie (49%). Na základných školách je

rozšírené aj fajčenie (37%) a šikanovanie (29%), na stredných zasa záškoláctvo (udáva ho presne tretina škôl) a kyberšikana ako aj užívanie alkoholu (zhodne 20%).

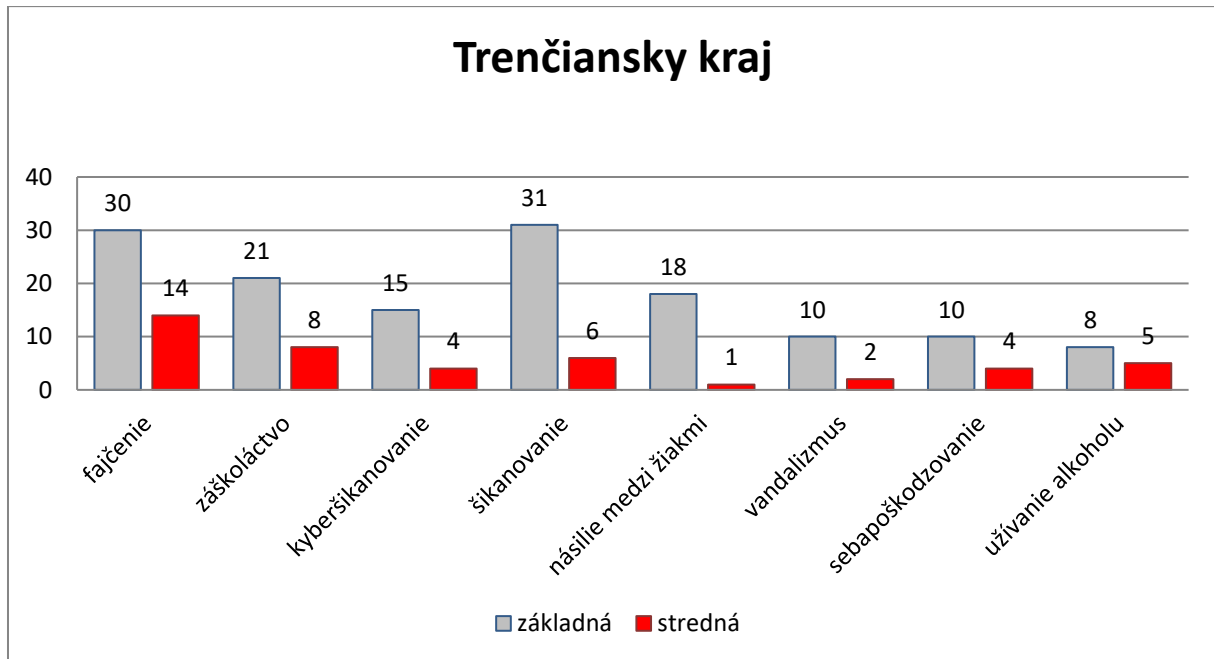

V Nitrianskom kraji je situácia nasledovná: na základných školách je spomedzi sledovaných sociálno-patologických javov najviac rozšírené záškoláctvo (49%), fajčenie (47%) a šikanovanie (41%). Na stredných školách fajčenie (66%), záškoláctvo (55%) a užívanie alkoholu (27%).

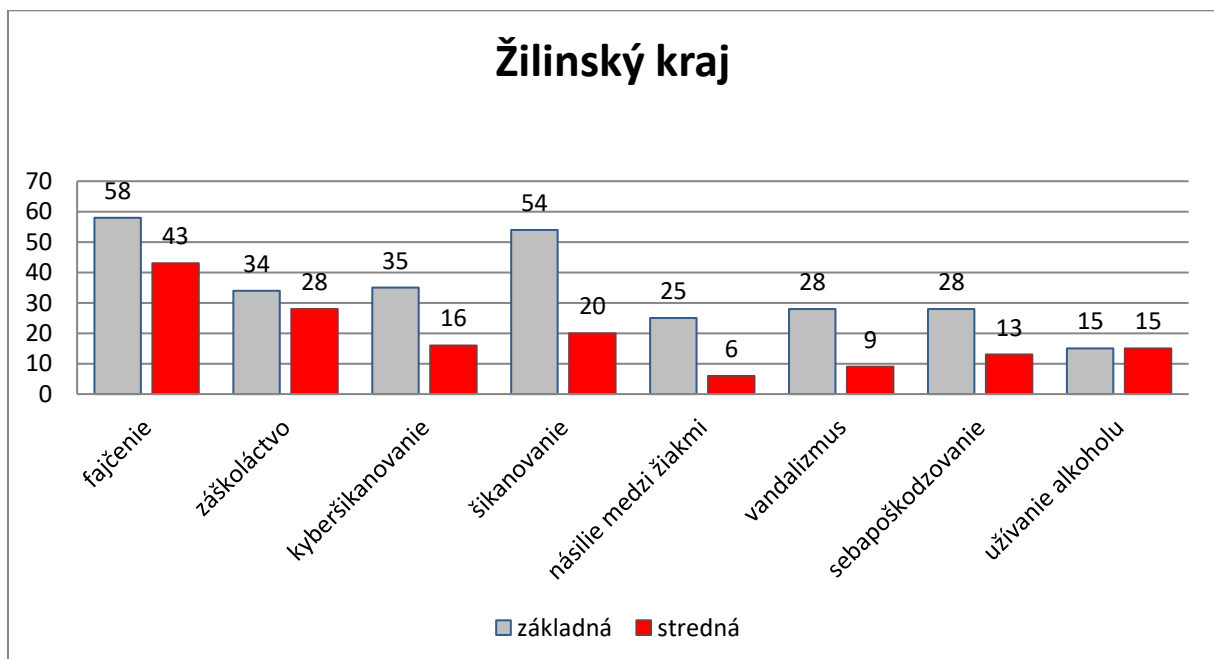

Z odpovedí škôl v Trnavskom kraji vyplynulo, že na základných aj stredných školách obsadili prvé tri pozície zhodne tieto negatívne javy: fajčenie (ZŠ:53%, SŠ:75%), záškoláctvo

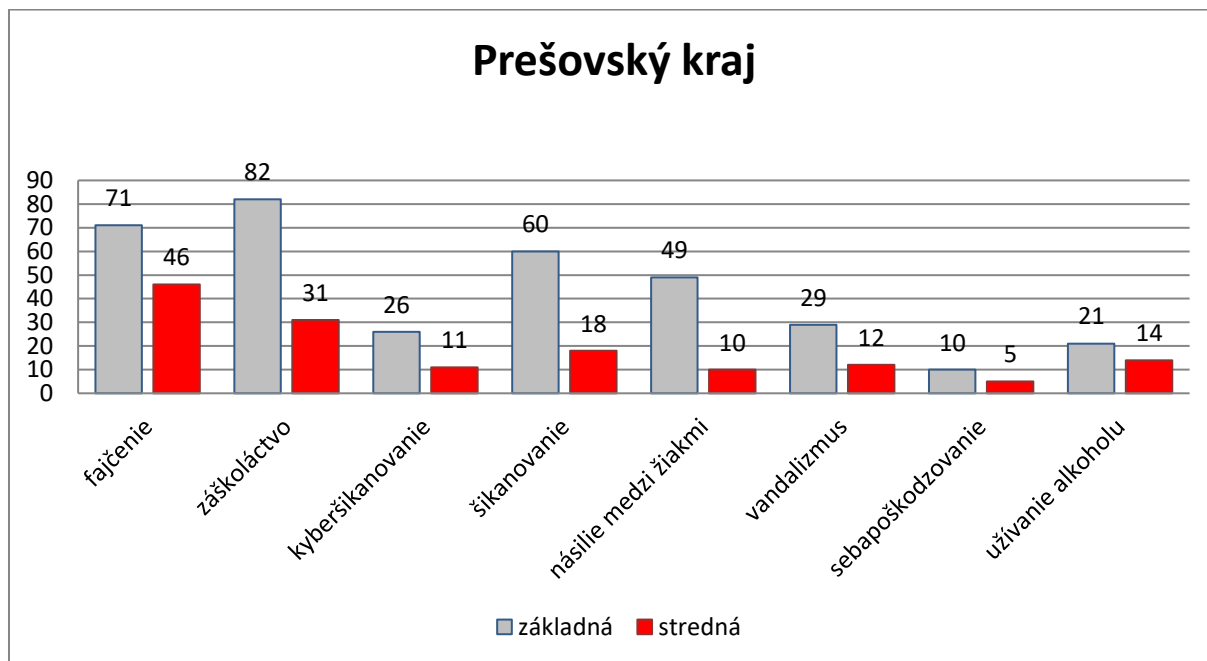
(ZŠ:50%, SŠ:75%) a šikanovanie (ZŠ:46%, SŠ:50%), pričom na stredných školách je rovnako frekventovane ako šikana rozšírené aj sebapoškodzovanie.

Z hľadiska frekvencie výskytu negatívnych prejavov správania je v Trenčianskom kraji na základných školách najviac rozšírené šikanovanie (50%), nasledujú fajčenie (48%) a záškoláctvo (34%). Na stredných školách je na prvej pozícii fajčenie (82%), nasleduje záškoláctvo (47%) a šikanovanie (36%).

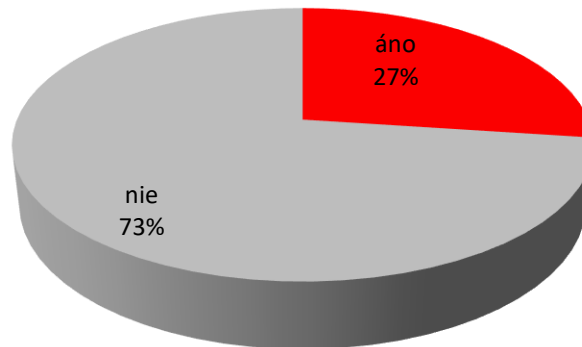
Analýzou výsledkov v Žilinskom kraji zisťujeme, že na základných aj stredných školách je najviac rozšírené fajčenie (ZŠ:49%, SŠ:86%). Na základných školách ho dobieha šikanovanie (45%) a kyberšikana (29%), na stredných školách zasa záškoláctvo (56%) a šikanovanie (40%).

Na základných školách v Prešovskom kraji je prevažujúcim problémom záškoláctvo (53%), nasledujú fajčenie (46%) a šikanovanie (38%). Na stredných školách vedie fajčenie (75%), potom nasledujú záškoláctvo (51%) a šikanovanie (30%).

2. Eviduje škola prípady záškoláctva nad 60 vyučovacích hodín v školskom roku 2019/2020 pri jednom žiakovi?

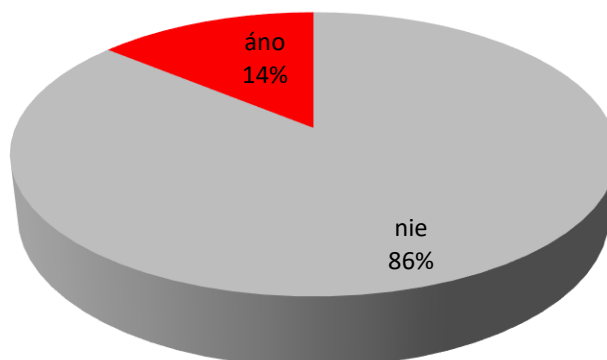
Výskyt záškoláctva nad 60 vyučovacích hodín na žiaka

Prostredníctvom druhej otázky dotazník zisťoval, či škola eviduje prípady záškoláctva nad 60 vyučovacích hodín pri jednom žiakovi. Odpoveď „áno“ označila viac ako štvrtina škôl (27%). Keďže k možnosti „áno“ bolo v pokynoch dotazníka uvedené „uved'te aj počet“, v niektorých odpovediach sa vyskytli počty žiakov s neospravedlnenou absenciou nad 60 vyučovacích hodín na škole (od jedného žiaka po 26 žiakov na škole), v iných zasa počty neospravedlnených hodín (maximum bolo 325 neospravedlnených hodín na žiaka).

3. Dopustil sa Váš žiak/žiaci takého činu/činov v školskom roku 2019/2020, kedy musela Vaša škola zapojiť aj políciu a sociálno-právnu ochranu detí a sociálnu kuratelú?

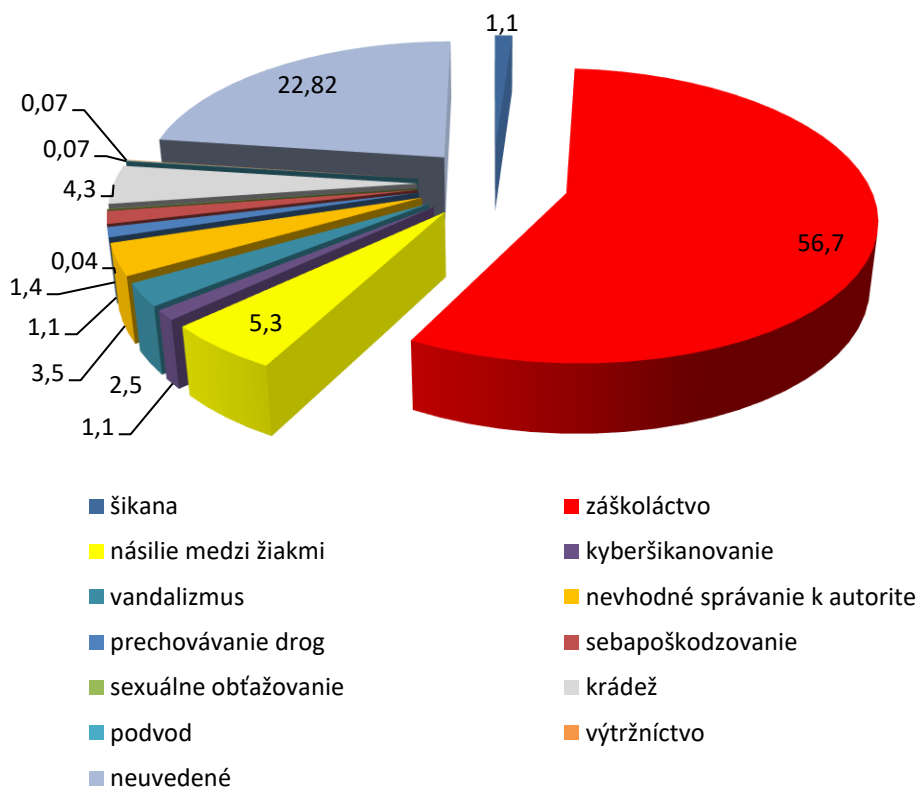
Dopustil sa Váš žiak takého činu kedy musela Vaša škola zapojiť do riešenia aj políciu a sociálno-právnu ochranu detí a sociálnu kuratelú?

Na otázku, či sa žiak resp. žiaci školy dopustili aj takých činov, pri ktorých riešení musela škola spolupracovať s políciou alebo sociálno-právnu ochranu detí a sociálnou kuratelou odpovedalo kladne 14% škôl. Z ich odpovedí vyplynulo, že školy museli zapojiť tieto

inštitúcie najčastejšie do riešenia takých javov akými bolo záškoláctvo (išlo o 56,7% všetkých riešených prípadov), násilie medzi žiakmi (5,3%) a krádeže (4,3%). Menej často boli riešené činy spojené s násilím smerom k autorite (3,5%), vandalizmus (2,5%), sebapoškodzovanie (1,4%) a šikanovalenie (1,1%) resp. kyberšikana (1,1%). V odpovediach sa veľmi zriedka vyskytli aj činy akými bola distribúcia drog (1,1%), výtržníctvo (0,07%), podvod (0,07%) a sexuálne obťažovanie (0,04%). V niektorých odpovediach (22,82%) nebolo bližšie špecifikované, o aké činy sa jednalo.

Percentuálny pomer činov riešených s políciou a sociálnou kuratelou

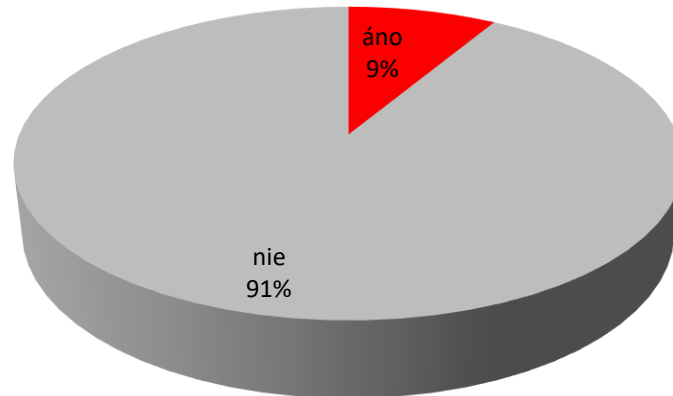

4. Má Vaša škola vytvorené miesto sociálneho pedagóga? V prípade, že je miesto sociálneho pedagóga vytvorené, je v súčasnosti obsadené?

Odpovede na otázku: „Má Vaša škola vytvorené miesto sociálneho pedagóga? V prípade, že je miesto sociálneho pedagóga vytvorené, je v súčasnosti obsadené?“ poukázali na skutočnosť, že z celkového počtu 1 121 škôl má vytvorené miesto sociálneho pedagóga iba 96

z nich (9%), pričom na 2 školách toto miesto nie je v súčasnosti obsadené. Niektoré pozície sú obsadené na polovičný úväzok alebo v rámci realizácie projektov.

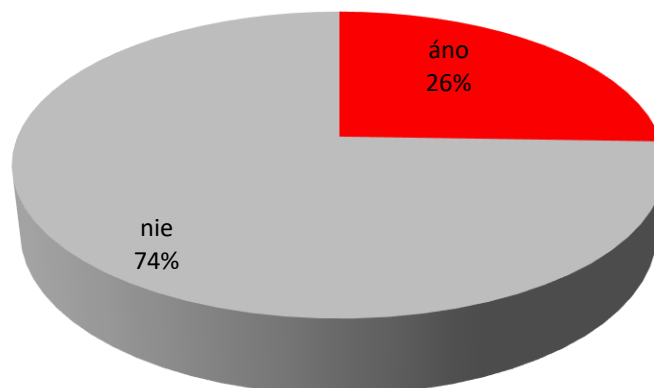
Prítomnosť sociálneho pedagóga na škole

5. Má Vaša škola vytvorené miesto školského psychológa? V prípade, že je miesto sociálneho pedagóga vytvorené, je v súčasnosti obsadené?

Prostredníctvom otázky č. 5: „Má Vaša škola vytvorené miesto školského psychológa? V prípade, že je miesto školského psychológa vytvorené, je v súčasnosti obsadené?“ sme zistili, že aj miesto školského psychológa absentuje na väčšine škôl a má ho vytvorených iba 286 škôl (26%), pričom na štyroch školách je v súčasnosti toto miesta neobsadené.

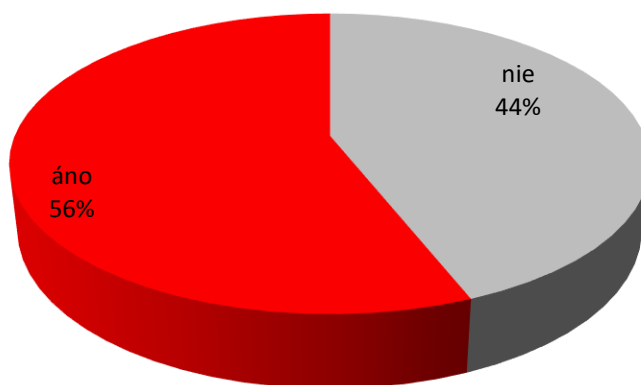
Prítomnosť školského psychológa na škole

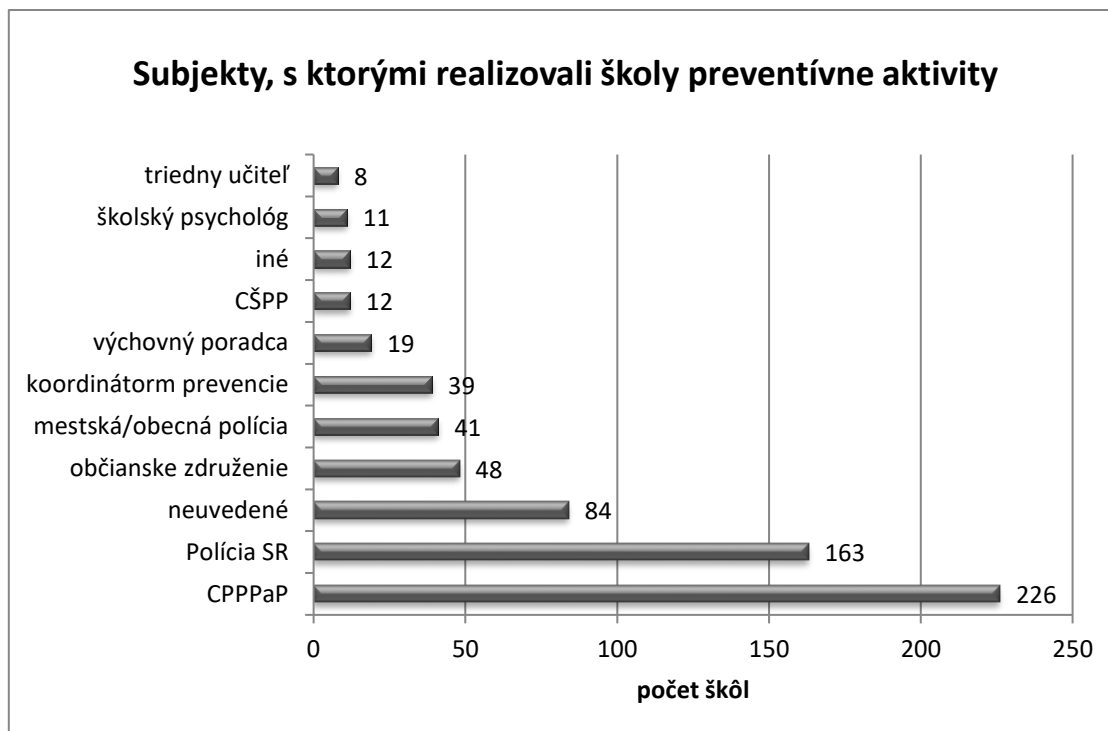
6. Realizovala Vaša škola v školskom roku 2019/2020 nejaké preventívne aktivity? (preventívne aktivity sa mali týkať prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti)

Monitoring odpovedí na otázku, či škola v školskom roku 2019/2020 realizovala aktivity, ktoré sa týkali prevencie kriminality, ale aj rôznej inej protispoločenskej činnosti potvrdil, že iba niečo málo viac ako polovica škôl, presne 56%, uskutočnila v spolupráci s rôznymi inštitúciami predovšetkým besedy zamerané na problematiku sociálno-patologických javov (napr. šikanovanie, kyberšikanovanie, záškoláctvo), látkové a nelátkové závislosti (alkoholizmus, fajčenie, drogy, gamblérstvo), rozvíjanie sociálnych zručností, ale aj besedy zamerané na extrémizmus, xenofóbiu a pod.

Realizácia aktivít týkajúcich sa prevencie kriminality a protispoločenskej činnosti

Pri realizácii týchto preventívnych aktivít spolupracovali školy predovšetkým s CPPPaP (34%), Políciou SR (25%), mestskou/obecnou políciou (6%), s občianskymi združeniami (7%), ale aj s ČŠPP (2%). 13% škôl neuviedlo, s kým spolupracovali pri realizácii preventívnych aktivít, mnohé školy si tieto aktivity realizovali samé – realizoval ich zvyčajne koordinátor prevencie (6%), výchovný poradca (2%), školský psychológ (2%) alebo triedny učiteľ (1%). 2% škôl označili odpoveď „iné“ (napr. osvetové stredisko, cirkev a pod.)

7. Poskytuje Vaša škola možnosti mimoškolského vyžitia v podobe krúžkov a aktivít (iné ako školský klub detí) v priestoroch školy pre svojich žiakov/študentov?

Z odpovedí škôl na siedmu otázku dotazníkového prieskumu „Poskytuje Vaša škola možnosti mimoškolského vyžitia v podobe krúžkov a aktivít (iné ako školský klub detí) v priestoroch školy pre svojich žiakov/študentov“? vyplynulo, že väčšina škôl, konkrétne 1 081 škôl , čo je až 96%, vytvára priestor pre mimoškolské aktivity svojich žiakov.

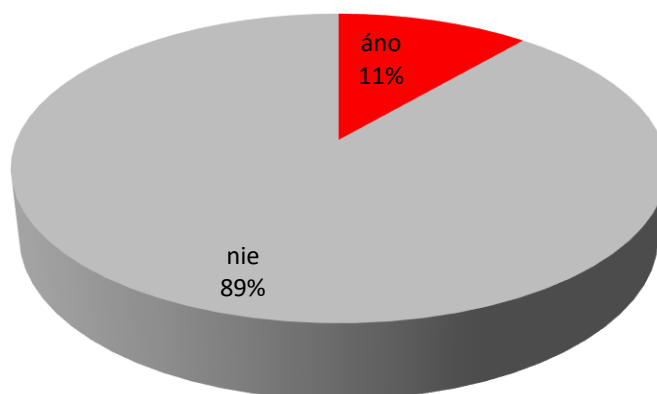
Realizácia mimoškolských aktivít na škole

8. Vyskytlo sa na Vašej škole v školskom roku 2019/2020 tehotenstvo nepľnoletej žiačky?

Na túto otázku odpovedalo kladne 127 škôl, čo predstavuje 11% z celkového počtu škôl. Z podrobnejšej analýzy ďalej vyplýva, že viac ako polovica z uvedeného počtu tehotenstiev nepľnoletých žiačok (74 prípadov, čo predstavuje 58%) boli paradoxne žiačky základnej školy. V 7 prípadoch sa z odpovedí nedalo jednoznačne určiť, či išlo o žiačky základnej alebo strednej školy, nakoľko sa jednalo o žiačky spojenej základnej a strednej školy a v odpovediach nebolo bližšie špecifikované, o aké žiačky ide.

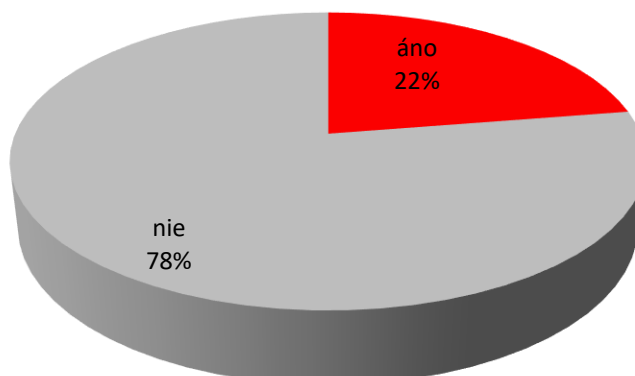
Výskyt tehotenstva nepľnoletej žiačky

9. Stretli ste sa niekedy s pojmom obchodovanie s ľuďmi v praxi?

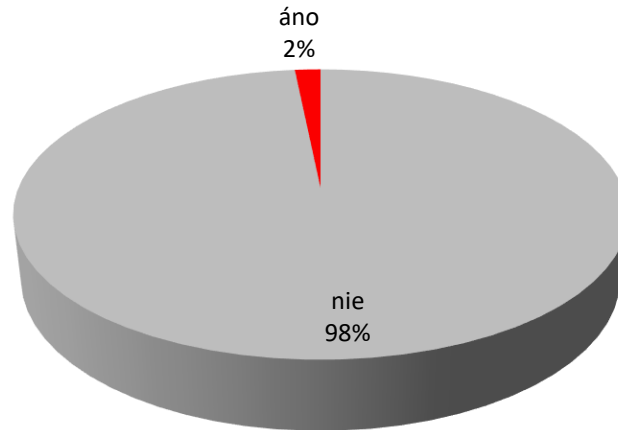
S obchodovaním s ľuďmi v praxi sa stretla iba necelá štvrtina dotazovaných škôl (22%), väčšina škôl (78%) sa teda zatiaľ s týmto nelegálnym obchodom a závažným trestným činom nestretla.

Stretli ste sa niekedy s pojmom obchodovanie s ľuďmi v praxi?

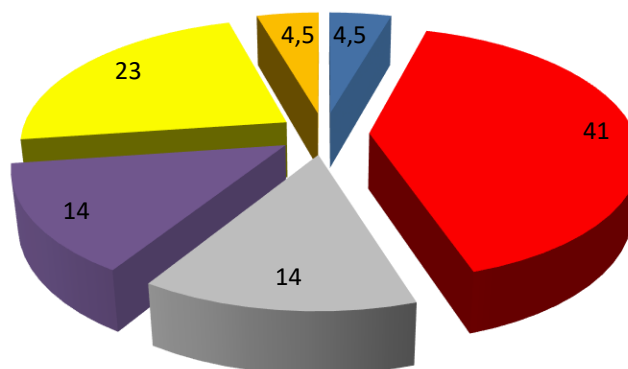
10. Máte vedomosť o tom, že by sa niekto zo žiakov/štvudentov stal obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi?

Máte vedomosť o tom, že by sa niekto zo žiakov stal obeťou obchodovania s ľuďmi?

Na otázku, či škola zaregistrovala, že by sa niektorý jej žiak resp. žiaci stali obeťami trestného činu obchodovania s ľuďmi, odpovedalo kladne iba 18 škôl (2%). Najrozšírenejšou formou, ktorou bol páchaný tento trestný čin, boli nútené sobáše (41%), nasledovalo sexuálne vykorisťovanie obetí (23%), nútené žobranie a nútené páchanie trestnej činnosti (zhodne po 14%). V jednom prípade bola označená aj nútená práca a dokonca aj „predaj“ obeti do zahraničia.

Percentuálny pomer foriem trestného činu obchodovania s ľuďmi

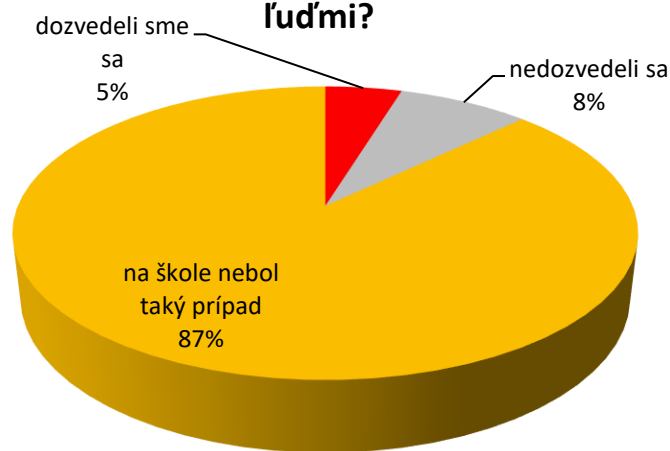

- formou nútenej práce
- formou núteného sobáša
- formou núteného žobrania
- formou núteného páchania trestnej činnosti
- formou sexuálneho vykorisťovania
- iné

11. Ako ste sa dozvedeli o tom, že sa dieťa/žiak stalo obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi?

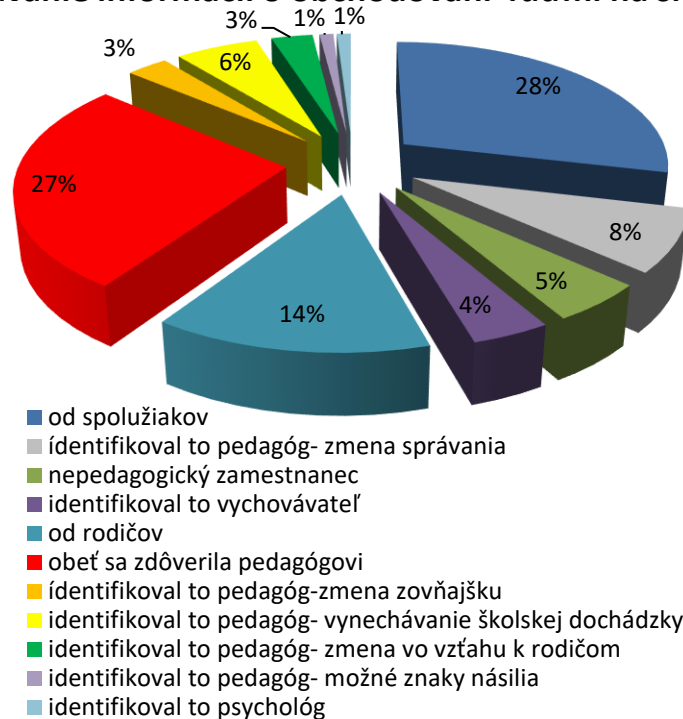
Odpovede na túto otázku poukázali, že 977 škôl, čo je 87% sa s trestným činom obchodovanie s ľuďmi u svojich žiakov zatiaľ nestretlo, 91 škôl (8%) sa o obchodovaní s ľuďmi v prípade ich vlastných žiakov nedozvedelo resp. dozvedelo až neskôr, keď to už nebolo aktuálne a zvyšných 53 škôl (5%) sa o tomto trestnom čine dozvedelo.

Ako ste sa dozvedeli o tom, že sa dieťa/žiak stalo obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi?

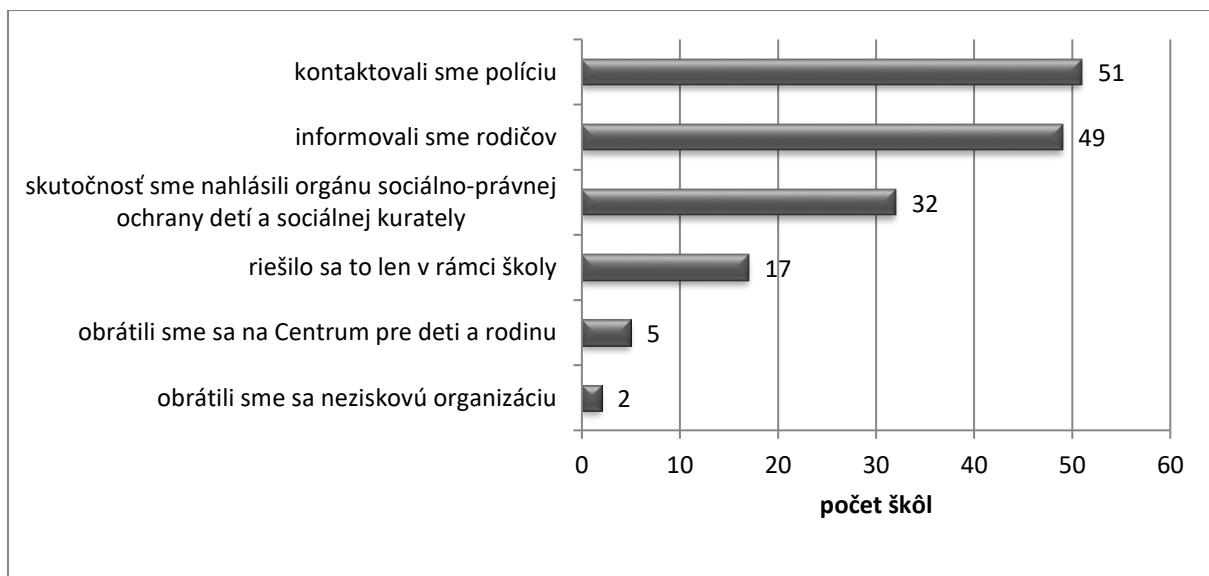
O skutočnosti, že sa žiak školy stal obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi sa pracovníci škôl najčastejšie dozvedajú od spolužiakov žiaka, ktorý sa stal obeťou obchodu s ľuďmi (29%). V 27% sa samotná obeť zdôverila s touto skutočnosťou svojmu pedagógovi a v 14% informovali o tejto skutočnosti školu rodičia obete. Pedagógovia identifikovali túto skutočnosť v 20% a to nasledovne: na základe zmeny v správaní (8%), vynechávaní školskej dochádzky (6%), zmeny vzťahu k rodičom (2,5%), zmene zovňajšku (2,5%), ale aj na základe znakov fyzického, psychického resp. sexuálneho násillia (1%). V 5% prípadov to identifikoval nepedagogický zamestnanec, 4% odhalili vychovávatelia a 1% školský psychológ.

Získavanie informácií o obchodovaní ľuďmi na školách

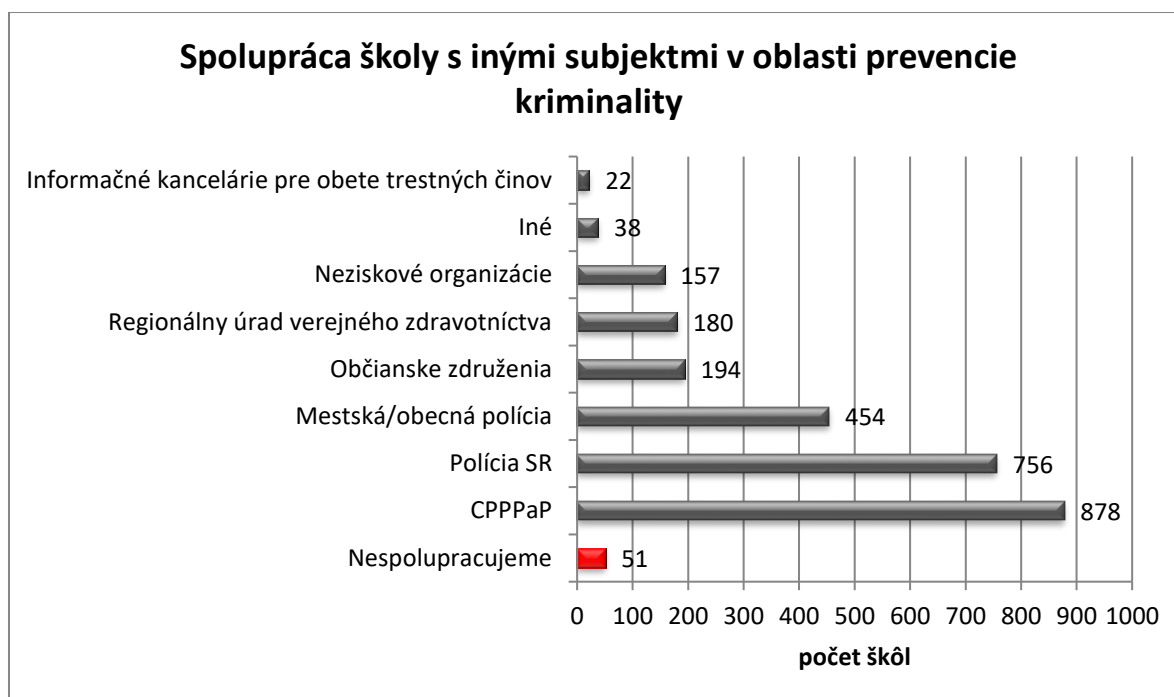

12. Ako ste postupovali v prípade, že ste mali o tejto skutočnosti vedomosť?

Školy, ktoré disponujú informáciou, že sa ich žiak stal obeťou obchodovania s ľuďmi, v 33% prípadov bezodkladne kontaktujú políciu, v 31% prípadov informujú o situácii rodičov žiaka a v 21% prípadov nahlásia túto skutočnosť orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately. V 3% prípadov kontaktuje škola Centrum pre deti a rodinu a v 1% prípadov sa pri ich riešení obracajú školy na neziskové organizácie. 11% škôl uvádza, že vzniknutú situáciu si riešia sami iba v rámci školy,

13. S ktorým subjektom spolupracujete v oblasti prevencie kriminality?

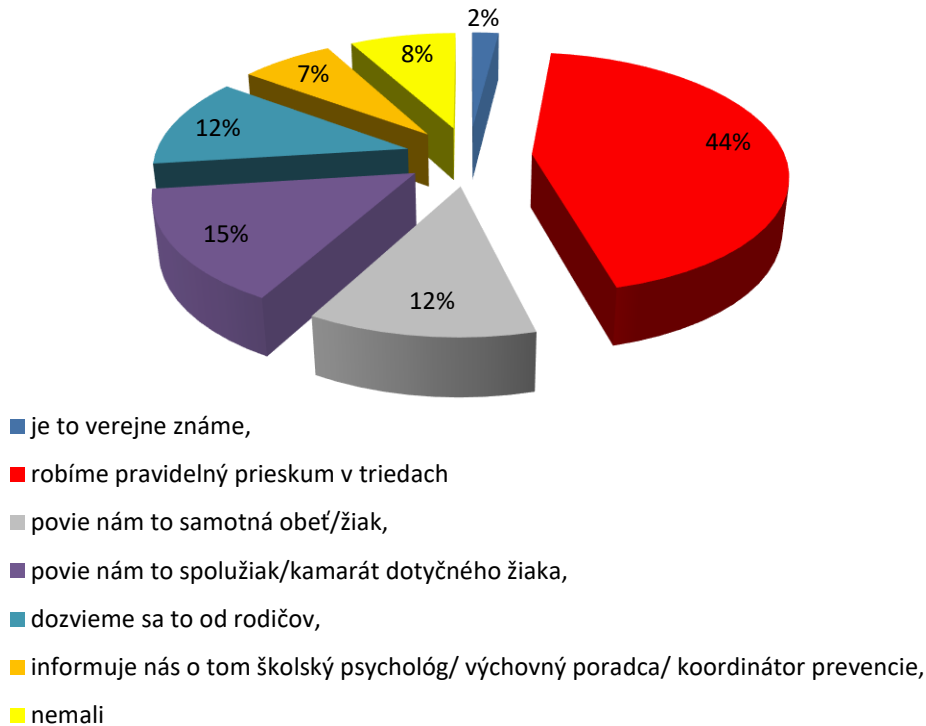

V oblasti prevencie kriminality spolupracuje s rôznymi subjektmi až 1070 škôl, čo je 95% z celkového počtu dotazovaných škôl. Z odpovedí týchto škôl na otázku, s ktorým subjektom spolupracujú vyplynulo, že s CPPPaP spolupracuje až 82% škôl, s Políciou SR 71 % a s mestskou resp. obecnou políciou 42% škôl. Pomoc občianskych združení pri predchádzaní kriminality a trestných činov využíva 18% škôl, pomoc regionálnych úradov verejného zdravotníctva 17% škôl a spoluprácu s rôznymi neziskovými organizáciami zasa 15% škôl. Najmenešie percento škôl (2%) spolupracuje aj s informačnou kanceláriou pre obeť trestných činov. 38 škôl (4%) označilo možnosť „iné ako napr. osvetové stredisko, mestský či obecný úrad, ÚPSVaR.

14. Ako sa dozvedáte o šikanovaní žiaka?

Najväčšia časť škôl (44%) sa o šikanovaní žiakov dozvedá na základe výsledkov rôznych prieskumov alebo dotazníkových šetrení, ktoré si pravidelne realizujú v rámci jednotlivých tried. Pomerne často sú o tejto skutočnosti informovaní pedagógovia od spolužiakov či kamarátov žiaka (15%), od rodičov žiaka, ktorý sa stal obeťou šikanovania (12%) a nezriedka sa im zdôverí aj samotná obeť (12%). V 7% informuje o tejto skutočnosti pedagógov školský psychológ, výchovný poradca alebo koordinátor prevencie na škole. 2% škôl označili odpoveď, že na ich škole je to „verejne známe“ a 8% škôl uviedlo, že na ich škole sa ešte zatiaľ so šikanovaním nestretli.

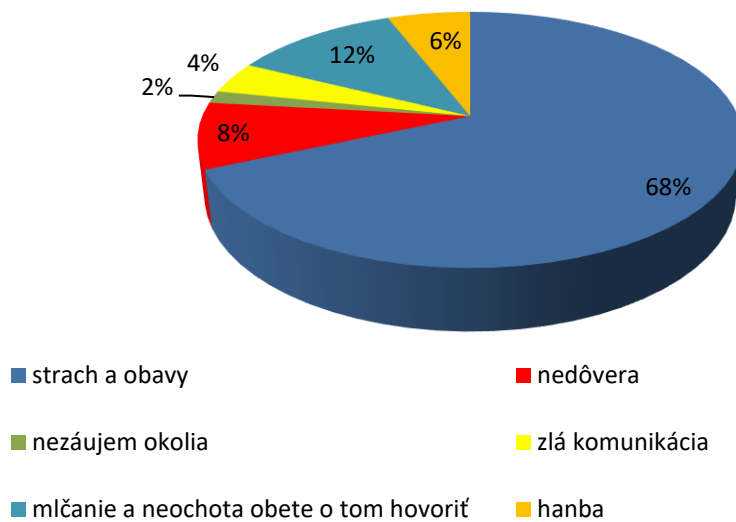
Percentuálny pomer zdrojov získavania informácií o šikanovaní na škole

15. Čo považujete za prekážku pri odhaľovaní násillia páchaného na deťoch dospelou osobou a medzi deťmi navzájom?

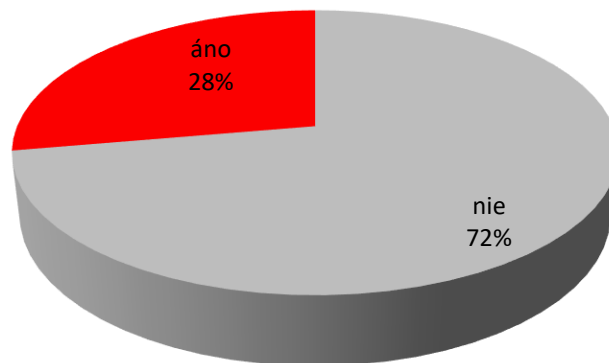
Množstvo detí, na ktorých je páchané násillie či už dospelou osobou alebo iným dieťaťom, nevolá o pomoc z rôznych dôvodov. Medzi najčastejšie prekážky resp. dôvody, ktoré brzdia odhaľovanie týchto činov patria jednoznačne pocity strachu a obavy dieťaťa (68%, napr. strach z agresora, z možnej pomsty, strach hovoriť o probléme a povedať pravdu, strach z nepotrestania vinníkov, ale aj strach dieťaťa z vylúčenia z kolektívu a pod.), mlčanie obetí resp. neochota o tom hovoriť (12%), nedôvera detí voči dospelým (8%), ďalej pocity hanby (6%), zlá, nepostačujúca komunikácia (4%), ale aj nezáujem okolia (2%).

Najčastejšie prekážky odhaľovanie násilia páchaného na deťoch

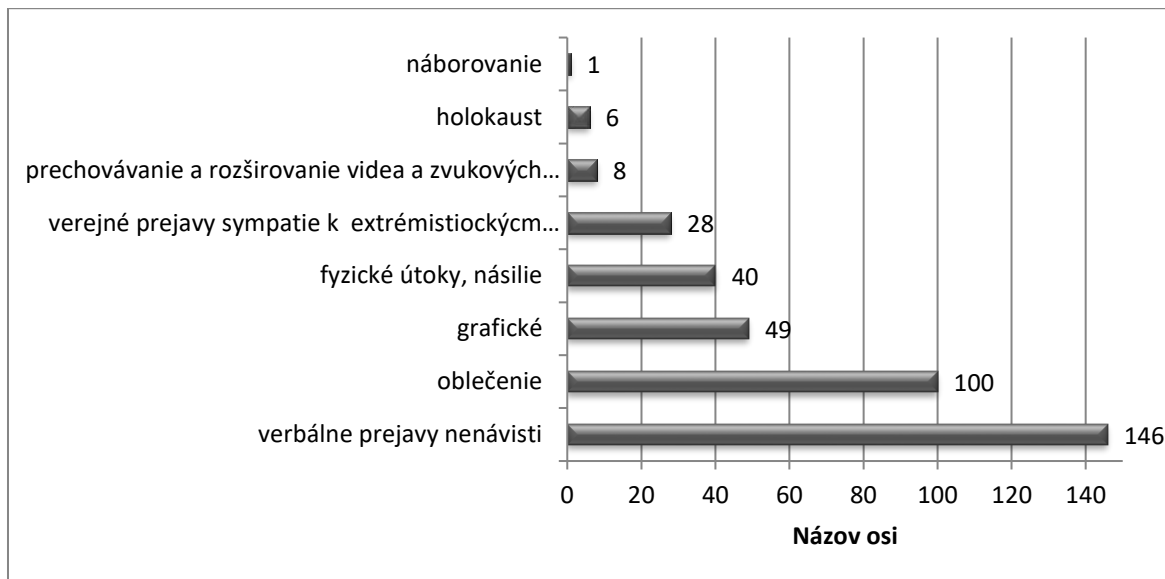
16. Evidujete niektoré z nasledujúcich znakov extrémizmu alebo radikalizácie u žiakov Vašej školy?

Evidujete niektoré z nasledujúcich znakov extrémizmu alebo radikalizácie u žiakov Vašej školy?

Z celkového počtu 1 121 škôl 810 z nich uviedlo, že neevidujú u svojich žiakov žiadne prejavy a znaky extrémizmu či radikalizácie. Odpovede zvyšných 311 škôl potvrdili, že najrozšírenejším znakom extrémizmu sú verbálne prejavy nenávisti vo forme verbálnych útokov a posmeškov najmä pre príslušnosť k inej rase, národu, etniku, ale aj iným „odlišnostiam“ ako napr. inej sexuálnej orientácii či vierovyznaniu (až 47 %). V 32% prípadov išlo o prejavy podpory extrémizmu v podobe nosenia oblečenia a symbolov

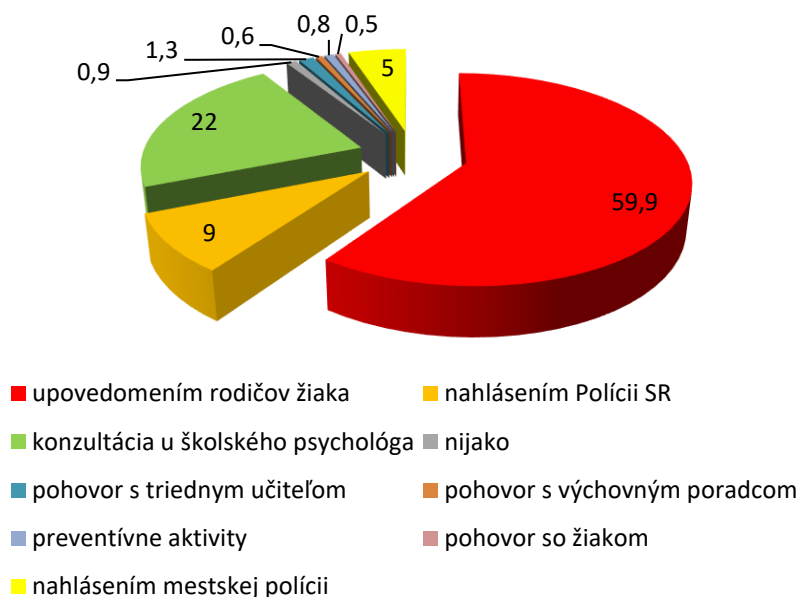
propagujúcich extrémizmus. Nasledovalo zviditeľňovanie extrémizmu prostredníctvom rôznych grafických prejavov (16%) a fyzické útoky a násilie voči spolužiakom pre inú príslušnosť, farbu pleti a pod. V 9% boli zaznamenané aj verejné prejavy sympatií k extrémistickým ideológiám a hnutiam smerujúcich k potláčaniu práv a slobôd, s prechovávaním a rozširovaním videa a zvukových nosičov s extrémistickou tematikou sa stretli 3 % škôl a schvaľovanie holokaustu označili 2 % škôl. Jedna škola dokonca identifikovala aj náborovanie svojich študentov do extrémistických skupín.

17. Akým spôsobom Vaša škola postupuje u žiakov s extrémistickými prejavmi?

Najväčšie percento škôl (59,9%) upovedomí pri spozorovaní prejavov extrémizmu u žiakov rodičov žiaka. 22 % škôl volí konzultáciu so školským psychológom, 9% škôl postupuje konanie svojich žiakov na Políciu SR a 5% mestskej alebo obecnej polícii. 1,3% škôl preferuje rozhovorom s triednym učiteľom a 0,6% zasa pohovor s výchovným poradcom. 0,8% škôl sa snaží reflektovať na extrémistické prejavy preventívnymi aktivitami a 0,5% pohovorom so samotným žiakom. Celkovo šesť škôl, ktoré evidovali prejavy extrémizmu u svojich žiakov nijako nezakročilo.

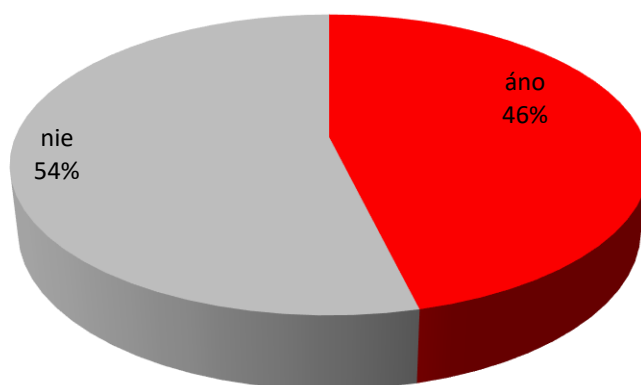
Spôsoby postupu škôl u žiakov s extrémistickými prejavmi

18. Má Vaša škola zriadený kamerový systém?

Záverečná otázka dotazníkového šetrenia mapovala existenciu kamerových systémov na jednotlivých školách. Z odpovedí škôl vyplynulo, že 603 škôl, čo je viac ako polovica (54%), ešte stále nemá nainštalovaný kamerový systém. Zvyšných 518 škôl (46%) už má kamerový systém zriadený.

Má Vaša škola zriadený kamerový systém?

Spracovala: Elena Buksová, odbor prevencie kriminality, Kancelária ministra vnútra SR, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, detašované pracovisko Banská Bystrica.

